

161123

PM Förhandlingarna om regionfrågan

Regeringen bjöd in till ett första samtal i regionfrågan i slutet av oktober. De inbjudna partierna fick möjlighet att i starten av november spela in sina krav för att gå med på en överenskommelse och Centerpartiet lade då fram våra principiella ingångar samt ca 35 punkter på ett antal områden som vi menade behövdes för att få till stånd en kraftfull decentralisering.

Regeringen svarade den 14/11 med ett papper som innehöll positiva generella skrivningar om bl.a. nej till påtvingade kommunsammanslagningar och ett bejakande av principen om generella statsbidrag. Dokumentet saknade dock konkreta åtgärder för att flytta makt från staten till regionerna. Centerpartiet skickade därför in ett motbud med ett begränsat antal förslag för decentralisering där vi menade att regeringen behövde möta oss.

Regeringen har nu inkommit med ett nytt svar. Detta förslag omfattar ny region Svealand samt Västra Götaland och Värmland.

Nedan följer en genomgång av våra krav samt regeringens svar.

Mindre stat - myndigheters uppgifter som bör flyttas till regioner

Under förhandlingarna har Centerpartiet lyft ett antal konkreta förslag på myndigheter vars ansvarsuppgifter, kompetens och resurser bör flyttas till regional nivå. Vi bad i senaste rundan regeringen att återkomma med konkreta förslag på de myndigheter som listas:

- **Naturvårdsverket.** Myndigheten kan idag påverka skog och viltförvaltningen i hela landet. Det är bättre om dessa ansvarsområden flyttas till de regioner som övertar ansvar för regional utveckling, turism, friluftsliv.
- **Vattenmyndigheterna** är idag placerade hos länsstyrelsen men kan flyttas till regionerna. Ansvarsuppgifterna skulle kunna läggas på regionerna så har miljödepartementet det övergripande ansvaret för de nationella målen.
- **Statens fastighetsverk** förvaltar en sjundedel av Sveriges yta men trots detta styrs myndigheten från Stockholm. Vi vill att regionerna ska bestämma över förvaltningen eftersom de har bäst kännedom om sin skog och natur. Staten kan sätta upp mål och ramar för förvaltningen men det praktiska genomförandet, samt samordningen med andra typer av områdesskydd och förvaltning, kan hanteras av regionerna.
- **Länsstyrelsen.** Delar av verksamheten såsom djur- och smittskydd borde flyttas till regionerna. Tidigare låg ansvaret för djurskydd på kommunen, så det är möjligt att flytta över frågorna till regional nivå. Andra uppgifter så som bidrag för kulturmiljö och miljö ska flyttas till regioner. Även krisberedskap skulle kunna samordnas bättre på regional nivå. Bredbandspengar bör också ligga på regional nivå.

Regeringens svar:

Organisationen i relevanta statliga myndigheter ses över i syfte att skapa en organisation som bättre överensstämmer med de regionala och lokala behoven. Indelningskommittén arbetar f.n. med underlag. Länsstyrelserna ska ha en tydligt koordinerande roll för de statliga myndigheterna i sitt län.

Regeringen delar Centerpartiets bedömning att det finns områden lämpliga för regionalisering. Om regeringen ska kunna lämna förslag på decentraliseringar behövs beslutsunderlag.

Indelningskommittén bör därför få i uppdrag att kartlägga och analysera vilka uppgifter inom arbetsmarknad, utbildning och den del av naturvården som har närmast anknytning till regional utveckling – med fokus på rumslig planering och friluftsliv, skötsel av naturreservat och annat fältarbete naturvård, som lämpar sig för regionalisering och lämna förslag på sådana uppgifter. Kommittén ska, liksom hittills, utarbeta sina förslag i dialog med kommuner, landsting och övriga intressenter. Decentraliseringen ska omfatta samtliga regioner i Sverige. Det regionala utvecklingsansvaret ska ligga på regionerna i hela landet.

Att decentralisera uppgifter kräver som nämnts ovan utredning och beredning och kommer därför att ta tid. Några lagändringar kommer inte att kunna träda i kraft innan eller i samband med riksdagens tänkta beslut om en ändrad länsindelning (juni 2017). Däremot skulle erforderliga lagändringar kunna träda ikraft den 1 januari 2019, dvs. samtidigt som den ändrade läns- och landstingsindelningen. Frågorna behöver då utredas under våren 2017 och förslagen remitteras under sommaren 2017. Det skulle då förutsätta en lagrådsremiss i början av 2018 och en proposition senare under våren 2018.

Slutsats: Trots ett positivt allmänt resonemang svarar inte regeringen på våra konkreta frågor om flytt av uppgifter från myndigheter. Eventuella ändringar skulle träda i kraft först nästa mandatperiod.

Arbetsmarknadspolitik och utbildning

Centerpartiet har insisterat på en rejäl decentralisering av arbetsmarknadspolitiken. Vi noterade i senaste rundan att regeringen lyfte fram regionala kompetensråd och kompetensplattformar. Detta bygger dock i stort på nuvarande ordning och vi insisterade på att en rejäl del av beslutsfattande och resurser ska finnas på regional nivå:

- **Överför pengar från Arbetsförmedlingen till regionerna.** På det nationella planet vill Centerpartiet införa en jobbpeng som innebär att den arbetssökande ska kunna välja arbetsförmedlare. Vi vill avveckla Arbetsförmedlingens arbete med arbetsmarknadsutbildningar, arbetspraktik och liknande på nationell nivå för att i stället överföra dessa pengar till regionerna och ge dem ansvaret. All upphandling av arbetsmarknadsutbildningar ska ske regionalt.
- **Yrkehögskolan bör bli en regional kompetens.**
 - Regionerna får beslutanderätt om dimensionering regionalt (blir beställare).
 - MYH får ett uppdrag att kvalitetssäkra och följa upp utbildningarna.

Regeringens svar:

Regeringen delar Centerpartiets bedömning att utbildnings- och arbetsmarknadsområdena är lämpliga för regionalisering. Vi föreslår därför att arbetet med kompetensplattformar ska ledas av ett råd, som inte bara analyserar den regionala arbetsmarknadens behov och befintliga resurser utan också har befogenhet och resurser för att köpa yrkesvux, platser inom yrkehögskolan, uppdragsutbildning på universitetet och arbetsmarknadsutbildningar. Målet är förbättrad matchning och anpassning till lokala och regionala behov. Rådet bör vara sammansatt av regionföreträdare, arbetsmarknadens parter och representanter från Arbetsförmedlingen. För en sådan nyordning behöver ett beredningsunderlag tas fram.

När det gäller andra förändringar på arbetsmarknadsområdet vill regeringen avvakta resultatet av utredningen om en väl fungerande arbetsmarknad och Arbetsförmedlingens uppdrag.

Slutsats: Regeringen möter inte våra förslag om Arbetsförmedlingen. Mer positiva signaler om utbildning.

Regionalisera byggregler

Centerpartiet har insisterat på konkreta åtgärder inom detta område. Regeringen har svarat med generella skrivningar om tidigare utredningar. Vi menar därför att regeringen nu behöver visa att man är beredda att ta ett ordentligt steg:

- Flytta **bestämmande över strandskydd** till regionerna.

Regeringens svar:

Regeringen vill ta fram en obligatorisk regional fysisk planering genom ett vägledande regionalt fysiskt program. Program som ska omfatta krav på ökad samordning mellan ett antal utpekade planeringsslag: fysisk planering enligt PBL, planering enligt bostadsförsörjningslagen, planering för transportinfrastrukturen, planering för kollektivtrafikförsörjning och det regionala tillväxtarbetet. Det ska också finnas en nationell strategi för fysisk planering och bostadsförsörjning.

Slutsats: Regeringen går oss inte till mötes. De vill ändra i marginalen och är inte beredda att flytta bestämmande över strandskydd till regionerna. Oklart hur regeringens förslag skulle leda till konkret decentralisering.

Vård och omsorg

Regeringen har i de tidigare samtalen inte visat sig villig att möta våra krav om att flytta makt och inflytande över sjukvården närmare människor. Vi har därför bett dem återkomma på våra punkter angående:

- **Stärk primärvården** och gör det lättare att öppna vårdcentraler. Idag är kraven ställda så att det är svårt för enskilda läkare att öppna och driva en vårdcentral. De flesta landsting har regler om ett brett åtagande vilket innebär en mycket hög tröskel. Vi vill se ett smalare basåtagande och att det ej ska krävas specialistkompetens för att etablera sig i primärvården.
- **Ändra patientlagen** så att fritt val även gäller slutenvård. Landstings- eller regiongräns ska inte styra.

Regeringens svar:

Regeringen delar Patientmaktsutredningen (SOU 2013:2) bedömning att landstingens långsiktiga planeringsförutsättningar och kontroll över den egna ekonomin väger tyngre än patienternas möjlighet att välja slutenvård, särskilt som landstingen har möjlighet att sluta avtal som ökar patienternas valfrihet. Regeringen menar att varje landsting/region äger frågan och kan ingå de avtal de finner mest lämpade.

Slutsats: Regeringen går oss inte till mötes. Regeringen säger nej till vårt förslag om patientlagen och svarar inte på vårt förslag om att stärka primärvården.

Finansiering

I den senaste rundan saknades förslag från regeringen som rör regionernas finansiering trots att vi insisterat på regionala skattebaser. Vi föreslog att en fristående utredning inom SOU bör tillsättas som ger svar på frågan hur detta kan införas:

- **Inför regionala skattebaser.** Centerpartiet vill att intäkterna från t.ex fastighetsskatten på industrienheter och fastighetsskatten på elproduktionsenheter ska regionaliseras.

Regeringens svar om regionala skattebaser:

De lagreglerade budgeteringsprinciperna innebär 1) att statens budget ska omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov (fullständighetsprincipen) och 2) att statens inkomster och utgifter ska budgeteras och redovisas brutto på statens budget, dvs. inkomster ska redovisas på inkomstsidan och utgifter på utgiftssidan. Att öronmärka skatteintäkter till vissa regioner eller ändamål medför en risk för att samhällets resurser inte används på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Det skulle dessutom strida mot budgetprinciperna.

Det finns redan ett system för omfördelning av resurser mellan kommuner/regioner i Sverige. I utjämningsystemet omfördelas resurser mellan Sveriges kommuner och landsting, men systemet fördelar även statliga medel, bl.a. i form av strukturbidrag inom ramen för den kommunalekonomiska utjämnningen, som främst går till kommuner och landsting i norra Sverige. Syftet med systemet för kommunalekonomisk utjämnning är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting i landet att ge sina invånare likvärdig service, oberoende av invånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden.

Slutsats: Regeringen går oss inte till mötes.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har regeringen avvisat, låtit bli att kommentera eller valt att inte ta ställning till C-krav om:

- Överför pengar från Arbetsförmedlingen till regionerna
- Flytta över bestämmelser om strandskydd till regionerna
- Stärk primärvården och gör det lättare att öppna vårdcentraler
- Ändra patientlagen så att fritt val även gäller slutenvård
- Inför regionala skattebaser

Regeringen har positiva skrivningar men inte konkreta förslag om riktade statsbidrag, viss decentralisering av uppgifter från myndigheter och om utbildning. Det tydliga centerkrav som tillgodoses av regeringen sen tidigare är nej till tvångsvis sammanslagning av kommuner.